

GLOBAL MD PORTFÖY YÖNETİMİ A.Ş. SERBEST ŞEMSİYE FON'A BAĞLI
GLOBAL MD PORTFÖY NEHİR SERBEST FON
RİSK ÖLÇÜM VE DEĞERLEME ESASLARI

TEMEL YATIRIM RİSKLERİ VE RİSKLERİN ÖLÇÜMÜ

Yatırımcılar Fon'a yatırım yapmadan önce Fon'la ilgili temel yatırım risklerini değerlendirmelidirler. Fon'un maruz kalabileceği temel risklerden kaynaklanabilecek değişimler sonucunda Fon birim pay fiyatındaki olası düşüşlere bağılı olarak yatırımlarının değerinin başlangıç değerinin altına düşebileceğini yatırımcılar göz önünde bulundurmalıdır.

Fonun maruz kalabileceği risklerin ölçümünde kullanılan yöntemler şunlardır:

Fonun yatırım stratejisi ile yatırım yapılan varlıkların yapısına ve risk düzeyine uygun bir risk yönetim sistemi oluşturulmuştur.

Piyasa Riski: Fon portföyünün maruz kaldığı piyasa riski, günlük olarak riske maruz değer

(RMD) yöntemiyle ölçülmektedir. Riske maruz değer, fon portföy değerinin normal piyasa koşulları altında ve belirli bir dönem dahilinde maruz kalabileceği en yüksek zararı belirli bir güven aralığında ifade eden değerdir.

RMD yönteminde parametrik yöntem tercih edilerek, %99 güven aralığında, 1 günlük elde tutma süresi varsayımı altında hesaplama yapılır. Hesaplama en az 250 iş gününü kapsayacak şekilde gözlem süresi belirlenir. Ancak olağandışı piyasa koşullarının varlığı halinde gözlem süresi kısaltılabilir. RMD hesaplamalarına fon portföyünde yer alan tüm varlık ve işlemler dahil edilir. Türev araçlardan kaynaklanan risklerde bu kapsamda dikkate alınır.

Karşı Taraf Riski: Fonda firmaların ihraç ettikleri borçlanma araçlarına yatırım yapılabildiğinden kredi riski doğmaktadır. Kredi riskinin ölçümünde ihracı gerçekleştirilen firmalar hakkında yeterli derecede mali analiz ve araştırma yapıldıktan sonra firmalar, uygulamada nicel ve nitel kriterlerden oluşan etkin bir derecelendirme sisteminden geçirilmektedir. Borçlanma araçlarını ihraç edecek firmalar için nicel kriterler, firmanın karlılığı, borçluluk oranı, öz sermaye büyüklüğü, sektöründeki Pazar payı gibi ölçülebilir değerlerden oluşurken nitel kriterler, firmanın kurumsal yönetişimi ile ilgili bağımsızlık, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve profesyonel yönetim gibi ölçülebilir olmayan değerlerden oluşmaktadır.

Bunun dışında Fon tezgahüstü piyasalar aracılığıyla türev araç ve swap sözleşmelerinde işlem yapabileceğinden karşı taraf riski mevcuttur. Borsa dışında taraf olunan türev araç ve swap sözleşmelerinin karşı tarafının denetime ve gözetime tabi finansal bir kurum (banka, aracı kurum) olması zorunludur. Ayrıca karşı tarafın derecelendirme notunun, derecelendirme yapmaya yetkili derecelendirme kuruluşlarının derecelendirme sistemine göre yatırım yapılabilir seviyede olduğu kontrol edilir.

Likidite Riski: Fon portföyünde yer alan finansal varlıkların belirli bir dönemdeki ortalama işlem hacimleri, piyasanın ortalama işlem hacmine oranlanarak her bir varlık bazında likidite katsayısı, fon portföyünde yer alan varlıkların likidite katsayıları ve ağırlıkları kullanılarak hesaplanır.

Operasyonel Risk: Faaliyetler içerisinde fonun operasyonel süreçlerindeki aksamalar sonucunda zarar oluşması olasılığını ifade eder. Operasyonel riskin kaynakları arasında kullanılan sistemlerin yetersizliği, başarısız yönetim, personelin hatalı ya da hileli işlemleri gibi kurum içi etkenlerin yanı sıra doğal afetler, rekabet koşulları, politik rejim değişikliği gibi kurum dışı etkenler de olabilir. Operasyonel risk kapsamında, Fon giderlerine yansıyan hatalı işlemlere ait veri tabanı tutulmaktadır.

Fonun yasal ve mevzuat riskine konu olmaması bakımından yatırım kısıtlarının ilgili mevzuat, tebliğler, sözleşmeler, Yönetim Kurulu, Yatırım Komitesi ve Risk Komitesi kararlarına, Yatırım Karar Alma Süreci ve Yatırım İlkelerine, Risk Politikası ve ilgili mevzuata uygunluğunun kontrolü ve gözetimi İç Kontrol Birimi tarafından günlük olarak yerine getirilir. Ayrıca Fon'un kaldıraç limitine uygunluğunun kontrolü yine İç Kontrol Birimi tarafından günlük olarak yerine getirilerek kaldıraç seviyesine ve limitlere uyum haftalık bazda raporlanır.

FON BİRİM PAY DEĞERİNİN, FON TOPLAM DEĞERİNİN VE FON PORTFÖY DEĞERİNİN BELİRLENME ESASLARI

Fon portföyünde bulunacak kıymetlere ilişkin olarak, Finansal Raporlama Tebliği uyarınca TMS/TFRS dikkate alınarak Kurucu yönetim kurulu kararı ile belirlenen değerlendirme esasları aşağıdaki gibidir:

1) Borsa Dışı Türev Araç ve Swap sözleşmelerine ilişkin değerlendirme

Portföye alınması aşamasında türev araç ve swap sözleşmesinin değerlemesinde güncel fiyat kullanılır.

Portföyde bulunduğu dönemde:

- Opsiyon sözleşmelerinde güncel fiyat karşı taraftan alınan fiyat kotasyonudur.
- Forward sözleşmelerinde güncel fiyat karşı taraftan alınan fiyat kotasyonudur.
- Swap işlemlerinde güncel fiyat karşı taraftan alınan fiyat kotasyonudur.

Fonun fiyat açıklama dönemlerinde:

- Değerlemede kullanılmak üzere güncel fiyatının bulunmadığı durumlarda ve,
- Karşı taraftan fiyat kotasyonu alınamadığı durumlarda;

Opsiyonlar için veri sağlayıcı veya fiyat temin edilebilecek diğer kurumlar/kuruluşlar tarafından elde edilip belgelendirilebilecek volatilité (bulunduğu durumda "implied" aksi halde "historical") değerleri kullanılarak ve Black&Scholes ya da uygun olan diğer yöntemlerle hesaplama yapılacaktır. Hesaplama için döviz opsiyonlarında Bloomberg OVML, hisse ve endeks opsiyonlarında Bloomberg OVME sayfaları ya da uygun görülebilecek diğer hesaplama araçları kullanılacaktır. Bu yöntemlerle elde edilen ve 100 baz puanlık yüzdesel prim alış/satış kotasyonu varsayımı ile hesaplanan alış (bid) ve satış (ask) fiyatı kullanılacaktır.

Forward sözleşmeler için güncel fiyat dayanak varlığın spot fiyatı baz alınarak hesaplanan teorik fiyattır, Spot fiyat olarak; dayanak varlığın döviz olması durumunda, değerlendirme günü T.C. Merkez Bankası döviz kur değeri, Borsa İstanbul A.Ş. pay endeksleri için, ilgili endeksin değerlendirme günü itibariyle en güncel 2'nci seans kapanış değeri, hisse senetleri için, değerlendirme günü itibariyle ilgili hisse senedinin en güncel 2'nci seans kapanış değeri, DİBS için ise, değerlendirme günü itibariyle en güncel günlük ağırlıklı ortalama fiyatı kullanılacaktır. Bulunan spot değerler, değerlendirme günü ile forward işlemin vade tarihi arasındaki gün sayına tekabül eden uygun TL ve döviz piyasa faizleri ile (dayanak varlığın döviz olması durumunda ise Bloomberg FRD sayfasından alınacak “swap point” kadar) iletilecek ve teorik fiyata ulaşılacaktır. Farklı dayanak varlıklarının kullanılması durumunda ise piyasa fiyatını en iyi yansıtacak yöntemler kullanılır. Tezgahestü forward işlemlerinin değerlemesine ilişkin Risk Yönetim Birimi tarafından teorik fiyat kontrolüne gerek bulunmamaktadır.

Swap sözleşmeleri için nitelik açısından pek çok farklı form altında yapılabileceğinden, genel olarak bu işlemlerin yerel faiz, yabancı para cinsinden faiz, döviz kurları ya da diğer değerlendirme faktörleri hakkındaki bilgiler mümkün olduğu ölçüde belgelendirilecektir. Değerleme açısından aynı sonucu verecek olan gerek tahvil fiyatlaması yöntemi gerekse de FRA (Forward Rate Agreement) yöntemi gibi bugünkü değer hesaplama yöntemleri ile bulunan fiyat değerlemede kullanılır.

2) Yapılandırılmış Yatırım/Borçlanma Aracı Değerleme Esasları

Fonun stratejisine uymak kaydıyla alınan yapılandırılmış yatırım/borçlanma araçlarının seçiminde genel olarak borsada işlem görme şartı aranır. Ancak Türkiye’de ihraç edilmiş yapılandırılmış yatırım/borçlanma araçları için fiyatının veri dağıtım kanalları vasıtasıyla ilan edilmesi halinde bu şart aranmayabilir.

Yapılandırılmış borçlanma araçlarının değerlemesinde borsada ilan edilen fiyat kullanılır. İlgili kıymette işlem geçmemesi halinde son fiyat (borsada hiç işlem geçmemesi halinde nitelikli yatırımcılara satış fiyatı) kullanılır. Borsada işlem görmeyen ancak veri dağıtım kanalları aracılığıyla fiyatı ilan edilen yapılandırılmış yatırım araçları için değerlemede güncel fiyat kullanılır.

Kredi temerrüdüne dayalı borçlanma aracı ve/veya benzer yapıdaki borçlanma araçları için borsada işlem görme şartı aranır. İlgili varlıkların değerlemesinde borsada geçen son fiyat veya bulunması halinde veri dağıtım kanalları aracılığıyla ilan edilen güncel fiyat kullanılır.

3) Yurt Dışında Kurulmuş Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar

Yurt dışında kurulmuş borsa yatırım fonları, gayrimenkul yatırım fonları ve girişim sermayesi fonları/yatırım ortaklıkları dahil olmak üzere tüm yabancı yatırım fonu katılma paylarında ilgili fonun izahnamesinde belirtilen fon fiyatı açıklama esasları çerçevesinde açıklanan son fiyat değerlemede kullanılır.

4) Yurt Dışında İhraç Edilen Kamu ve Özel Sektör Borçlanma Araçları ve Yabancı Borçlanma Araçları için Değerleme Esasları

Borsa dışından fon portföyüne dahil edilen yabancı borçlanma araçları, eurobond ve yabancı kira sertifikalarının değerlendirilmesinde; Bloomberg veri dağıtım ekranlarından TSI 16:30 – 17:00 aralığındaki alış fiyatı ile satış fiyatının ortalaması elde edildikten sonra (temiz fiyat), fon fiyatı hesaplanacak gün itibarı ile birikmiş kupon faizinin eklenmesi ile elde edilen kirli fiyat kullanılır. Bu hesaplama, tam iş günü olmayan günlerde söz konusu kıymetin işlem gördüğü son işlem gününe ait kapanış fiyatı (temiz fiyat) kullanılarak yapılır. Kotasyon bulunmaması durumunda ise değerlemede kullanılacak kirli fiyat, bir önceki günün kirli fiyatının ertesi iş gününe iç verimle ilerletilmesiyle elde edilir.

5) İleri Valörlü Tahvil Bono ve Altın İşlemleri:

Fon portföyüne “yatırım” ve/veya “riskten korunma” amacıyla ileri valörlü tahvil bono ve altın alım işlemleri dahil edilebilir.

İleri Valörlü Tahvil-Bono İşlemlerine İlişkin Değerleme Esasları:

a) İleri valörlü alınan Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) valör tarihine kadar diğer DİBS’lerin arasına dahil edilmez. İleri valörlü satılan DİBS’ler ise valör tarihine kadar portföy değeri tablosunda kalmaya ve değerlendirilmeye devam eder. İleri valörlü DİBS alım ve satım işlemleri ayrı bir vadeli işlem sözleşmesi olarak değerlendirilir. İşlem tutarları ise valör tarihine kadar takastan alacak veya takasa borç olarak takip edilir.

b) İleri valörlü sözleşmenin değeri alış ve satış işlemlerinde aynı yöntemle hesaplanırken işlem alış ise pozitif (+), satış ise negatif (-) bir değer olarak portföy değeri tablosuna yansır. Aynı valörde ve aynı nominal değerde hem alış hem de satış yapılmış ise portföy değeri tablosunda her iki işlem aynı değerde fakat alış işlemi pozitif (+) satış işlemi ise negatif (-) olarak gözükecektir. Bu şekilde açtığı pozisyonu ters işlemle kapatmış olan fonlarda bu işlemler portföy değeri üzerinde bir etki yaratmayacaktır.

c) İleri valörlü işlemlerin değerlemesi ise aşağıdaki formüle göre yapılacaktır: İşlemin Değeri = Vade sonu Değeri / (1+Bileşik Faiz/100)^(vkg/365)

Vade Sonu Değeri: Alım satım yapılan DİBS’in nominal değeri

Bileşik Faiz: Varsa değerlendirme gününde BİAŞ’ta valör tarihi işlemin valör tarihi ile aynı olan işlemlerin ağırlıklı ortalama faiz oranı, yoksa değerlendirme gününde BİAŞ’ta aynı gün valörlü gerçekleşen işlemlerin ağırlıklı ortalama faiz oranı, yoksa en son aynı gün valörlü olarak işlem gördüğü gündeki aynı gün valörlü işlemlerin ağırlıklı ortalama faiz oranı, bu da yoksa ihraç tarihindeki bileşik faiz oranıdır. İleri Valörlü Altın İşlemlerinin Değerleme Esasları: İleri valörlü altın işlemlerinde BIST Kıymetli Madenler Piyasası günlük bültenindeki fiyat baz alınır. Fiyat bulunmadığı takdirde, T+1 gününde işlem yapılan günlük işlem fiyatı ile değerlendirme yapılır. Bu şekilde fon portföyüne birden fazla fiyattan işlem yapılması durumunda, değerlendirme, yapılan işlemlerin ağırlıklı ortalama fiyatı ile yapılır. T+2 ve daha ileri valörlü işlem yapılması halinde valör tarihinde bülten verisi bulunmaması halinde işlemin valör tarihinden daha yakın valördeki bülten verilerine bakılarak, işlemin valör tarihine en yakın fiyat baz alınarak değerlendirme yapılır.

İleri Valörlü Altın İşlemlerinin Değerleme Esasları:

İleri valörlü altın işlemlerinde BIST Kıymetli Madenler Piyasası günlük bültenindeki fiyat baz alınır. Fiyat bulunmadığı takdirde, T+1 gününde işlem yapılan günlük işlem fiyatı ile

değerleme yapılır. Bu şekilde fon portföyüne birden fazla fiyattan işlem yapılması durumunda, değerleme, yapılan işlemlerin ağırlıklı ortalama fiyatı ile yapılır. T+2 ve daha ileri valörlü işlem yapılması halinde valör tarihinde bülten verisi bulunmaması halinde işlemin valör tarihinden daha yakın valördeki bülten verilerine bakılarak, işlemin valör tarihine en yakın fiyat baz alınarak değerleme yapılır.

6) Borsa dışı repo ve ters-repo sözleşmelerine ilişkin değerleme

Borsa dışı repo-ters repo sözleşmelerinin herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek şekilde objektif koşullarda yapılması ve adil bir fiyat içermesi zorunludur. Borsa dışı repo ve ters repo sözleşmeleri vade sonuna kadar işleme ait iç verim oranı ile değerlendirir.

Borsa dışı türev araç sözleşmeleri:

Risk Yönetimi Birimi tarafından borsa dışı türev araç sözleşmelerinin “adil bir fiyat” içerip içermediği ve sözleşmelerin portföye dahil edilmesinden sonra karşı taraftan alınan fiyat kotasyonunun uygunluğu; genel kabul görmüş yöntemler (Black&Scholes modeli, Binomial model veya Monte-Carlo simülasyonu gibi) kullanılarak hesaplanan teorik fiyat ile değerlemede kullanılacak fiyat arasında karşılaştırma yapılarak kontrol edilir. Kullanılan teorik fiyat hesaplama yöntemlerine ilişkin esaslara işbu izahnamenin 5.5.2. maddesinde yer verilmiştir.

Fiyat Doğrulama:

Doğrulama sonucu ulaşılan fiyat ile karşı tarafın verdiği fiyat arasında oluşması muhtemel farkın kabul edilebilir seviyesi, Risk Yönetimi Birimi tarafından hesaplanan teorik fiyatın %20'si olarak belirlenmiştir. Muhtemel farkın kabul edilebilir seviyesi olan %20 seviyesinin aşılması halinde, fiyat iyileştirilmesi için yeniden karşı kuruma başvurulur. Karşı kurumdan alınan fiyat iyileştirilmesine rağmen fark kabul edilebilir seviyenin üzerinde olmaya devam ediyorsa, karşı kurumun kullandığı hesaplama parametrelerinin açıklanması talep edilir. Karşı kurumdan alınan son fiyatın da belirlenen limitin dışında olması durumunda, Yönetim Kurulu'nun yazılı ve gerekçeli kararı ile alınan son fiyat üzerinden işlem gerçekleştirilir.

Portföye borsa dışı türev araç ve swap sözleşmelerinin dahil edilmesi durumunda Tebliğ'in

19. maddesinin 3'üncü ve 4'üncü fıkrası gereği sözleşmelerin herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek şekilde objektif koşullarda yapılması ve adil bir fiyat içermesi esasları uygulanır. Fon portföyüne borsa dışından dahil edilen türev araçların adil fiyat değerlemesi içerdiğinin kontrolü ve teorik fiyat hesaplanmasına ilişkin esaslar 5.5 maddesinde belirtilmiştir.

Sözleşmelerde karşı tarafların Tebliğ'in 32'inci maddesinde belirtilen derecelendirme notuna sahip olması sınırlaması uygulanacaktır. Buna göre derecelendirme notunun arandığı durumlarda derecelendirme yapmaya yetkili derecelendirme kuruluşları tarafından yapılabilir seviyeye denk gelen derecelendirme notuna sahip olunması zorunludur.

Yatırım yapılabilir seviyeye denk gelen derecelendirme notunun değerlemesinde;

a) Türkiye'de yerleşik kuruluşlar için ulusal derecelendirme notlarının esas alınması,

b) Yurt dışında yerleşik kuruluşlar için ihraççı notlarının (issuer rating), ülkemizde kurulu derecelendirme kuruluşlarının ise buna denk derecelendirme notlarının, fonun ya da taraf olunan sözleşmenin vadesine uygun olarak uzun ya da kısa vadeli olanın esas alınması, derecelendirmeyi yapan kuruluşun notlama sisteminde bu not bazında vade ayrımı yapılmaksızın tek bir notun bulunması durumunda bu notun esas alınması,

c) Derecelendirme notu, ilgili derecelendirme kuruluşunun derecelendirme sistemine göre yatırım yapılabilir seviyenin en alt sınırlarında olan kuruluşlar için notun görünümünün en az durağın olması şartının aranması,

d) Güncel derecelendirme notunun esas alınması,

e) Derecelendirme notunda bir değişiklik olması halinde yeni derecelendirme notunun ilgili fon için değişikliği müteakip iki iş günü içinde KAP'ta ilan edilmesi gerekir.